

Bijlage II

Negen prestatievelden voor gemeenten

Artikel 1, lid g uit de Wet maatschappelijke ondersteuning gaat in op de negen prestatievelden die samen de definitie van maatschappelijke ondersteuning vormen. Deze negen prestatievelden zijn:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers, daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd;
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

Bijlage III

Relevante wetsartikelen over de vorm- en proceseisen die gesteld worden aan de meerjaren beleidsnota Wmo.

Artikel 3 uit de Wmo gaat in op de wettelijke bepalingen die gesteld worden aan de te ontwikkelen meerjarennota Wmo:

1. De gemeenteraad stelt een of meer plannen vast, die richting geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning.
2. De gemeenteraad stelt het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren vast. Het plan kan tussentijds gewijzigd worden.
3. Het plan bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning.
4. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
 - a. wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de verschillende in artikel 1, eerste lid, onder g, genoemde onderdelen van maatschappelijke ondersteuning;
 - b. hoe het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;
 - c. welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
 - d. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd;
 - e. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om voor degene aan wie maatschappelijke ondersteuning als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdelen 2°, 5° en 6°, wordt verleend, keuzevrijheid te bieden met betrekking tot de activiteiten van maatschappelijke ondersteuning;
 - f. op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.

Daarnaast worden in artikel 11 en 12 ook eisen genoemd die gesteld worden aan de ontwikkeling van het beleid:

Artikel 11

1. Het college van burgemeester en wethouders betreft de ingezetenen van de gemeente en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde verordening.
2. Het college van burgemeester en wethouders stelt ingezetenen van de gemeente en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen vroegtijdig in de gelegenheid zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake maatschappelijke ondersteuning te doen.
3. Het college van burgemeester en wethouders verschaft informatie die nodig is ter uitvoering van het bepaalde in het eerste en tweede lid.
4. Onverminderd het eerste lid, vergewist het college van burgemeester en wethouders zich bij de voorbereiding van het beleid tevens van de belangen en behoeften van ingezetenen die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken.

Artikel 12

1. Alvorens een voordracht tot vaststelling door de gemeenteraad te doen, vraagt het college van burgemeester en wethouders over het ontwerp-plan advies aan de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van de kant van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.
2. Het college van burgemeester en wethouders voegt bij de voordracht tot vaststelling door de gemeenteraad tevens een motivering hoe het de belangen en behoeften van personen als bedoeld in artikel 11 lid 4 heeft gewogen.

Bijlage IV

HELMOND: ZORGZAME STAD

Visiedocument: wonen, welzijn en zorg in Helmond

Vastgesteld op 21 juni 2005

1. Doel

Het doel van deze nota is te komen tot een definitief visiedocument wonen, welzijn en zorg. De uitkomsten van de discussie in het SMOC over de uitgangspunten en overwegingen zullen verwerkt worden in een definitief visiedocument dat begin mei aan het college wordt voorgelegd. Na vaststelling van het visiedocument worden debatten met externe partijen georganiseerd om te komen tot een gemeenschappelijk gedragen visie, die vertaald wordt naar concrete plannen.

2. Inleiding

Vergrijzing en toenemende zorgvraag, extramuralisering, vermaatschappelijking van de zorg¹, snel veranderende wet- en regelgeving en de naderende Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)² leggen een grote druk op lokale en regionale partijen. Van onze gemeente wordt in de komende tijd een initiërende rol verwacht om samen met externe partijen (aanbieders en gebruikers van wonen, welzijn en zorg) een op elkaar afgestemd beleid te ontwikkelen. Daarnaast moeten wij alert kunnen reageren op initiatieven vanuit de samenleving en van externe partijen.

Bij de ontwikkeling van plannen, maar ook bij de beoordeling van plannen van derden, lopen wij aan tegen het ontbreken van een integrale visie op wonen, welzijn en zorg in Helmond. Om alert te kunnen reageren en de regie te houden op de ontwikkeling van wonen, welzijn en zorg in onze stad, schetsen wij in deze nota onze uitgangspunten.

Dit stuk is een eerste belangrijke oriëntatie op wonen, welzijn en zorg in Helmond en zal nog verder uitgewerkt moeten worden. Daarbij zijn op dit moment twee trajecten van belang. Ten eerste een traject waarbij met externe partijen de deelgebieden van wonen, welzijn en zorg worden uitgewerkt. Ten tweede het implementatie traject van de WMO.

3. Beoogd effect

De nota geeft onze visie op wonen, welzijn en zorg in het Helmond van 2015 en schetst relevante thema's en de bijbehorende uitgangspunten. Met dit voorstel scheppen we een kader voor een in het veld gemeenschappelijk gedragen visie op hoofdlijnen. Het geformuleerde kader is het uitgangspunt voor onze eigen beleidsvorming en initiatieven, de toetsing daarvan en de prioritering. Daarnaast vormt dit het toetsingskader waarmee initiatieven van derden beoordeeld kunnen worden.

4. Beleidsmatige context

4.1 Rijksbeleid

De overheid heeft tot taak voorwaarden te scheppen om burgers te laten participeren in de samenleving. Het huidige kabinet is van mening dat individuele burgers en de maatschappelijke

¹ Vermaatschappelijking gaat over zorg verlenen in en door de samenleving. Dat wil zeggen: bevorderen dat de maatschappij mensen met beperkingen van welke aard dan ook accepteert en ze de gelegenheid biedt om te participeren in de samenleving.

² Uit het voorontwerp van de WMO blijkt dat in 2006 de Welzijnswet en de WVG opgaan in de WMO. Verder vallen bij invoering van de WMO enkelvoudige huishoudelijke hulp en vijf subsidieregelingen onder verantwoordelijkheid van gemeenten. Over verdere toevoegingen is nog niets zeker.

verbanden waar burgers deel van uitmaken daarin meer eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Bovendien vindt het kabinet dat de rol van de lokale overheid versterkt moet worden. Zij pleit voor duidelijk afgebakende verantwoordelijkheden en samenhangende voorzieningen: zelf wat zelf kan, lokaal wat lokaal kan en verzekerd wat verzekerd moet worden. Ter ondersteuning wordt met de invoering van de WMO door de gemeenten een dienstverleningsstelsel ingericht. Dit moet een antwoord zijn op de toenemende behoefte aan zelfstandigheid, individualiteit en maatschappelijke participatie, ook van mensen met beperkingen.

Het kabinet Balkenende II kiest voor een inclusieve benadering. Dat wil zeggen dat voorzieningen en activiteiten voor iedereen bruikbaar, toegankelijk en bereikbaar moeten zijn.

4.2 Regionaal beleid

Het denken over wonen, welzijn en zorg heeft een impuls gekregen door provinciale regiovisies op het terrein van verpleging en verzorging, gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg. Daarnaast heeft de provincie een integraal sociaal beleidskader vastgesteld.

In de regio Helmond (Peelland) is de basis voor een gezamenlijke aanpak op het gebied van wonen, welzijn en zorg gelegd door middel van het pilotproject "Ruimte voor Resultaat". De volgende concrete resultaten zijn geboekt:

- a. er is een knelpuntenanalyse van de extramurale bouwinitiatieven in de verzorgingshuiszorg;
- b. er is een analyse van de regionale woningvoorraad/woonbehoefte;
- c. er is gestart met een experiment niet planbare (ouderen)zorg;
- d. er is een convenant gesloten om door te gaan met het gezamenlijk oppakken van onderwerpen en om de samenwerking uit te breiden.

Daarnaast hebben de betrokken gemeenten een discussienotitie opgesteld ten behoeve van de visieontwikkeling op toekomstig welzijnsbeleid. Op basis van het convenant is in september 2004 het Samenwerkingsverband Wonen Welzijn Zorg regio Helmond van start gegaan. Momenteel vindt een inventarisatie plaats van onderwerpen die geschikt zijn voor het maken van regionale samenwerkingsafspraken. Halverwege 2005 zal de besluitvorming hierover plaatsvinden.

Het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) heeft het initiatief genomen de inventarisatie en behoefteberekening voor de regio Helmond uit te breiden naar de gehele SRE regio. Daarnaast is het de bedoeling in overleg met externen aan de hand van de inventarisatie en de behoefte bepaling een confrontatie te maken waaruit de bouwopgave tot 2015 komt. Er kunnen wellicht regionale afspraken gemaakt worden over bepaalde doelgroepen en ontwikkelingen.

4.3 Gemeentelijk beleid

De visie van de gemeente Helmond op "wonen, welzijn en zorg", wordt bepaald aan de hand van drie belangrijke kaderdocumenten, die eerder vastgesteld werden. Dit zijn de Stads(re)visie, het Lokaal Sociaal Beleid en de actualisatie van de nota Wonen.

Stads(re)visie

Het eerste kaderstuk is de Stads(re)visie Helmond 2015 "Helmond: stad in volle vaart!". Hierin is het toekomstbeeld van Helmond in 2015 vastgelegd. Het doel van onze gemeente is dat alle inwoners van Helmond zich veilig voelen, prettig met elkaar samenleven en zich medeverantwoordelijk voelen voor de stad. Kwetsbare groepen en mensen in aandachtswijken vormen hierbij een specifiek aandachtspunt.

Lokaal Sociaal Beleid

Een tweede kaderstuk is de nota Lokaal Sociaal Beleid. Hierin zijn de uitgangspunten, ambities en prioriteiten voor het sociaal beleid van onze gemeente beschreven. Een belangrijk uitgangspunt voor Helmond is, dat haar sociaal beleid bijdraagt aan duurzame sociale ontwikkeling. Ontwikkeling die niet alleen houdbaar is, maar sociale rechtvaardigheid en kwaliteit van leven bevordert.

De doelstellingen van het Lokaal Sociaal Beleid zijn:

- bevorderen van participatie van individuele burgers;
- stimuleren van sociale cohesie op collectief niveau, het borgen van een 'civil society'³;

³ Met civil society wordt bedoeld dat burgers zich mede verantwoordelijk voelen voor de kwaliteit van de samenleving. Deze kwaliteit wordt zichtbaar in toenemende eigen verantwoordelijkheid en verantwoordelijkheid voor elkaar.

- voorkomen van sociale uitsluiting;
- voorkomen en bestrijden van sociaal economische ongelijkheid.

Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de Helmondse jeugd en kwetsbaren die zichzelf niet kunnen redden.

Wonen

Een derde kader is de visie op het wonen in Helmond tot 2010, neergelegd in de nota Wonen. De actualisatie van deze nota geeft het belang aan van de koppeling van wonen met zorg en welzijn. In de planning van het aantal en het soort woningen voor Helmond wordt de behoefte van de doelgroepen leidend voor de bepaling van het aanbod van wonen en zorg. Bij het invullen van de gewenste woningbehoefte hebben woningcorporaties een belangrijke rol.

Daarnaast zijn de uitgangspunten uit onze relevante beleidsnota's meegenomen. Dit zijn de nota's gehandicaptenbeleid, gezondheidsbeleid, ouderenbeleid en vrijwilligersbeleid. De korte inhoud van deze nota's is opgenomen in bijlage I.

5. Visie op wonen, welzijn en zorg in Helmond

In onze stads(re)visie is vastgelegd dat Helmond in de periode tot 2015 haar positie in Zuidoost-Brabant wil blijven verstevigen. Daarnaast wil zij doorgroeien tot een volwaardige, complete centrumstad ('Hart van de Peel') met een volledig voorzieningenpakket voor alle circa 100.000 tot 120.000 eigen inwoners en voor die van de omliggende gemeenten.

In het kader van de stads(re)visie is maatschappelijke participatie van burgers één van onze prioriteiten. Hieraan gelieerd zijn begrippen als zelfredzaamheid, betrokkenheid, integratie en het zelf oplossend vermogen van burgers. We vinden dat burgers individuele keuzevrijheid hebben en medeverantwoordelijk zijn voor hun eigen welzijn en leefklimaat. Doel is te komen tot meer sociale samenhang in wijken en buurten. Randvoorwaarde hierbij is dat het sociale beleid van Helmond zichtbaar, integraal en wijkgericht wordt vormgegeven. Streven is te komen tot een flexibele inzet van voorzieningen in de wijken, zo dicht mogelijk bij de burger. Hiermee wordt de sociale betrokkenheid van burgers vergroot en krijgt het vrijwilligerswerk een steviger voet aan de grond.

Wanneer we de stads(re)visie vertalen naar hoe wij het wonen, welzijn en zorg in Helmond zien in 2015, ziet die visie er als volgt uit:

In de gemeente Helmond is het voor alle inwoners mogelijk dat zij goed wonen, actief aan de maatschappij kunnen deelnemen en zo lang mogelijk de regie over het eigen leven kunnen voeren, al dan niet met ondersteuning.

Daarbij verstaan we onder

- *goed wonen*: een betaalbare en – indien nodig en mogelijk – aangepaste woning in een toegankelijke openbare ruimte, waarin voldoende adequate en toegankelijke voorzieningen aanwezig zijn op het gebied van zorg, welzijn en dagelijkse behoeften (incl. openbaar vervoer).
- *actief deelnemen*: deel uitmaken van sociale verbanden, zodat de sociale behoeften van mensen worden vervuld en bovendien isolement wordt voorkomen of doorbroken.
- *eigen regie*: zelfstandig keuzen kunnen maken bij de invulling van het dagelijks leven, de manier waarop gewoond wordt en de vorm waarin men zijn of haar eigen zorg- en welzijnsdiensten organiseert.
- *ondersteuning*: in eerste instantie ondersteuning door mantelzorgers, vrijwillige en/of professionele dienstverleners.

Om dit mogelijk te maken gaan wij ten eerste uit van de eigen verantwoordelijkheid van de burger, die daarbij zijn of haar sociale omgeving inschakelt (mantelzorg). In tweede instantie zien wij een belangrijke verantwoordelijkheid weggelegd voor marktpartijen en instellingen (eventueel met gebruikmaking van vrijwilligers). Pas in laatste instantie zien wij voor onszelf een verantwoordelijkheid als achtervang voor de minder draagkrachtigen in onze samenleving. Onze primaire rol is het regisseren van de verschillende initiatieven van partners in de samenleving om de woon- en leefsituatie in de wijk te verbeteren. Hierbij gaat het om zowel profit als non-profit organisaties, met professionele en/of vrijwillige krachten.

Uiteraard heeft Helmond op het gebied van wonen, welzijn en zorg ook een regionale functie. Het gaat dan bijvoorbeeld om voorzieningen voor intramurale zorg⁴, verslavingszorg, geestelijke gezondheidszorg en maatschappelijke opvang.

6. Principes en uitgangspunten voor wonen, welzijn en zorg in 2015

Uitgaand van onze stads(re)visie en de vertaling daarvan naar wonen, welzijn en zorg in Helmond hanteren wij de volgende drie leidende principes:

1. Ons beleid wordt wijkgericht vormgegeven, waarbij de behoeften van de huidige en toekomstige inwoners centraal staan.
2. Wij voeren inclusief beleid⁵, zonder de positie van specifieke doelgroepen uit het oog te verliezen.
3. De burger is zelf verantwoordelijk voor goed wonen, actief deelnemen aan de samenleving en het voeren van de regie over het eigen leven.

Om deze leidende principes te vertalen naar concrete kaders, schetsen wij hieronder eerst het huidige beeld van wonen, welzijn en zorg in Helmond. Vervolgens gaan we in op de relevante thema's en de bijbehorende uitgangspunten per principe.

6.1 *Het huidige beeld van wonen, welzijn en zorg in Helmond*

Om een beeld te krijgen van het wonen, welzijn en zorg in Helmond anno nu, hebben wij de volgende zaken in kaart gebracht.

- % Het aandeel inwoners van 0-55 jaar per wijk;
- % Het aandeel inwoners van 55-75 jaar per wijk;
- % Het aandeel inwoners van 75 jaar en ouder per wijk;
- % Het aandeel meerpersoonshuishoudens met kinderen per wijk;
- De verschillende wijkaccommodaties;
- O Voorzieningen voor beschermd wonen;
- Δ Voorzieningen voor verzorgd wonen;
- ◆ De verschillende zorgketten;
- * Bibliotheekpunten.

Graag hadden we ook gegevens over aangepaste woningen in kaart gebracht. Op dit moment is echter alleen op dossierniveau exact na te gaan welke woonvoorzieningen in welke woning zijn getroffen. Hierbij is sprake van maatwerk.

Kaarten afdeling Onderzoek en Statistiek:

- 1 overzicht leeftijdsgroep 0-55 jaar
- 2 overzicht leeftijdsgroep 55-75 jaar
- 3 overzicht leeftijdsgroep 75 jaar en ouder
- 4 overzicht meerpersoonshuishoudens met kinderen
- 5 overzicht voorzieningen

Opvallend aan de spreidingskaart is dat de meeste ouderen in of rond het centrum van Helmond wonen. Verder zijn ook de vroegere dorpskernen Stiphout-Dorp en Centrum 't Hout langzaam aan het vergrijzen. Dat bevestigt het beeld dat ouderen honkvast zijn. Van belang is dat met name de extramurale voorzieningen in de buurt zijn of komen van de oorsprong van de bewoners. Zo blijven de sociale verbanden het meest in tact.

⁴ Niet alle omliggende gemeenten hebben voorzieningen voor beschermd wonen.

⁵ Onder inclusief beleid wordt integraal beleid verstaan dat gericht is op alle burgers, niet alleen op bepaalde doelgroepen.

6.2 Ons beleid wordt wijkgericht vormgegeven, waarbij de behoeften van de huidige en toekomstige inwoners centraal staan.

Een van de doelen die wij ons in de stads(re)visie gesteld hebben is te komen tot meer sociale samenhang in wijken en buurten. Een randvoorwaarde hiervoor is dat ons beleid wijkgericht wordt vormgegeven. De Helmondse wijken zijn immers gevarieerd van samenstelling en historie. De inwoners zullen dus ook verschillende behoeften hebben.

6.2.1 Wijkvisies

Het interactief ontwikkelen van gemeentelijke wijkvisies met het ASP als basis, is een goed instrument om de huidige en toekomstige behoeften in kaart te brengen. Hiervoor wordt samengewerkt met strategische partners. Bovendien gaan wij methoden inzetten die de inbreng vanuit de samenleving garanderen. Onze jaarlijkse stadsenquête is een goed bruikbaar instrument. Ook bij beleidsvormende processen kunnen interactieve methoden ingezet worden. Daarnaast zijn uitvoerende activiteiten in de sfeer van stedelijke vernieuwing of collectief wijkonderhoud goede aanleidingen om participatieprocessen op gang te brengen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- De betrokken bewoners zijn representatief voor de wijk.
- Minimaal 10% van de huishoudens wordt in meer of mindere mate betrokken.

6.2.2 Samenstelling van de wijk

Een bekend fenomeen is dat bevolkingsgroepen die grote overeenkomsten vertonen elkaar opzoeken. Een grote concentratie van bepaalde doelgroepen is niet gewenst, maar sterke sociale verbanden weer wel. Uitgangspunten voor de bevolkingsopbouw in een wijk zijn dan ook:

- Sociale cohesie wordt bevorderd, mensen kunnen altijd in de buurt wonen bij mensen met een gelijke achtergrond.
- Ons beleid is niet specifiek gericht op deconcentratie, tenzij uit het proces van de wijkvisies blijkt dat dit wenselijk is.

6.2.3 Woonservicegebied

Een woonservicegebied naar Helmonds model is een gewone wijk met een goed geregelde diensteninfrastructuur en een zorg- en dienstenaanbod aan huis. In woonservicegebieden worden geschikt wonen, welzijns- en gemaksdiensten en zorgfuncties optimaal met elkaar verknoot, zowel ruimtelijk als organisatorisch. Het aanbod is op maat gesneden en afgestemd op de vraag vanuit de wijk. Een woonservicegebied is niet statisch, maar ontwikkelt mee met de inwoners van de wijk. Het is een concept dat voor iedereen een toegevoegde waarde kan hebben en niet alleen gericht is op zorgvragers. Voor de uitwerking van woonservicegebieden op maat worden criteria opgesteld ten aanzien van de mate van stedelijkheid, multifunctionaliteit, bereikbaarheid en de fysieke aanwezigheid van voorzieningen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- De ontwikkeling van woonservicegebieden sluit aan bij de behoeften van de wijk.
- Bij de fysieke invulling van woonservicegebieden op maat sluiten wij aan bij bestaande voorzieningen.

6.3 Wij voeren inclusief beleid, zonder de positie van kwetsbaren uit het oog te verliezen.

De stads(re)visie en het toekomstbeeld dat daarin geschetst wordt van Helmond in 2015 gaat uit van het welzijn van alle Helmonders: 'Helmonders van alle generaties, met verschillende leefstijlen, culturele achtergronden en inkomensklassen wonen, werken en leven met elkaar in alle wijken met respect voor de afgesproken waarden en normen.' Ook bij de keuzes die wij maken ten aanzien van wonen, welzijn en zorg in Helmond richt ons beleid zich op alle burgers van Helmond. Dit werkt immers preventief op de ontwikkeling van de vraag naar zorg en ondersteuning. Waar nodig besteden wij extra aandacht aan specifieke doelgroepen. Dit zijn Helmonders voor wie goed wonen, actief deelnemen aan de maatschappij en de regie voeren over het eigen leven niet vanzelfsprekend zijn. We denken dan aan mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.

6.3.1 Collectieve voorzieningen

Om goed wonen mogelijk te maken hebben onze burgers behoefte aan toegankelijke collectieve voorzieningen⁶. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen wijkgebonden voorzieningen (zoals buurthuizen en bibliotheeksteunpunten) en stedelijke voorzieningen (bijvoorbeeld sportaccommodaties en winkelcentra). Voor de ontwikkeling van stedelijke voorzieningen zijn tal van aspecten van belang. Deze vallen buiten het kader van dit visiedocument. Voor het ondersteunen of subsidiëren van wijkgebonden voorzieningen gelden de volgende uitgangspunten.

- De voorzieningen zijn multifunctioneel, zowel in de zin van gebruik door verschillende groepen mensen als in de zin van gebruik van accommodaties⁷.
- De bezettingsgraad van een accommodatie is maximaal (te maken).

Wanneer we kijken naar kaartje 5 uit paragraaf 6.1 zien we dat de wijkaccommodaties verspreid zijn over de Helmondse wijken. Alleen in de wijken Brandevoort en Stiphout is geen wijkaccommodatie voorhanden. In principe kunnen de wijkaccommodaties uitgangspunt zijn voor diverse wijkgebonden activiteiten, als ze geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik. Met externe partijen zullen we bekijken in hoeverre ook andere voorzieningen een (gestapelde) functie kunnen vervullen in de wijk.

6.3.2 Individuele voorzieningen

Een deel van onze burgers heeft behoefte aan individuele voorzieningen. Dat kunnen fysieke voorzieningen zijn (zoals de huidige WVG voorzieningen, inclusief woningaanpassingen), maar het kan ook om dienstverlening gaan die niet gerelateerd is aan verpleging⁸ (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp of maaltijdvoorziening). Voor het bevorderen van de toegang tot individuele voorzieningen hanteren wij de volgende uitgangspunten.

- Het aanbod van voorzieningen wordt georganiseerd door marktpartijen.
- Burgers die onvoldoende financiële draagkracht⁹ hebben, worden ondersteund bij het verkrijgen van toegang tot die voorzieningen.

Per 1 januari 2006 is het gemeentelijk beleid op basis van de WMO leidend voor het aanbod van en de toegang tot voorzieningen. In dit kader kan een vouchersysteem uitgewerkt worden. In een dergelijk systeem kan iedereen vouchers kopen en inwisselen bij marktpartijen die bepaalde diensten verlenen. Minder draagkrachtigen kunnen vouchers tegen een gereduceerd tarief verkrijgen. Een voordeel van algemeen toegankelijke voorzieningen is dat er meer klanten zullen komen. Een voordeel van het aanbod van voorzieningen overlaten aan marktpartijen is dat er meer concurrentie komt. Deze voordelen hebben tot gevolg dat diensten goedkoper aangeboden kunnen worden en dat er meer werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt komt. In dit systeem zullen er geen wachtlijsten ontstaan.

6.4 De burger is zelf verantwoordelijk voor goed wonen, actief deelnemen aan de samenleving en het voeren van de regie over het eigen leven.

Wij gaan uit van de principes van een 'civil society' met zelfredzame burgers die graag zelf bepalen hoe ze leven en zich verantwoordelijk voelen voor hun omgeving. De trend is dat mensen steeds langer in hun eigen woning willen blijven. De gemeente heeft daarbij de taak om algemene voorzieningen en de toegang daartoe te organiseren.

6.4.1 Extramuralisering

Extramuralisering is gericht op het scheiden van wonen en zorg. Daarmee wordt het principe 'wonen volgt zorg' omgedraaid en zijn goed wonen, actief deelnemen en eigen regie voeren langer mogelijk. Uiteraard geldt dit niet voor mensen die beschermd wonen¹⁰. Deze mensen hebben een continue

⁶ Het gaat hier om zowel gemeentelijke als particuliere voorzieningen.

⁷ Bij multifunctioneel gebruik wordt rekening gehouden met de verenigbaarheid van verschillende activiteiten en doelgroepen.

⁸ Verpleging blijft een onderdeel van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

⁹ We gaan uit van financiële draagkracht en niet van inkomen, aangezien bijvoorbeeld chronisch zieken en gehandicapten veel extra vaste lasten hebben. Financiële draagkracht blijkt uit de belastingaanslag.

¹⁰ Dit zijn woon- en verblijfsvormen met gemeenschappelijke voorzieningen en 24 uur per dag zorg en toezicht. Het betreft de huidige verpleeghuizen, een deel van de verzorgingshuizen en kleinschalige vormen van groepswonen.

behoefte aan zorg en toezicht. De vijf intramurale voorzieningen in Helmond, hebben een totale capaciteit van 292 verpleegbedden en 269 verzorgingsplaatsen. Zij voorzien op dit moment in een (regionale) behoefte, er is geen overcapaciteit maar een wachtlijst. Extramuralisering van bestaande intramurale voorzieningen is voor ons voornamelijk geen uitgangspunt. Het realiseren van nieuwe extramurale voorzieningen wel.

Uit provinciale berekeningen blijkt dat de woningvoorraad van Helmond in 2015 tenminste 170 woningen moet hebben die geschikt zijn voor beschermd wonen en 990 woningen voor verzorgd wonen¹¹. Daarnaast zullen er tenminste 3150 nultredenwoningen¹² zijn. Hiervan wordt 40% gerealiseerd door nieuwbouw. De rest door een goede woonruimteverdeling, woningtoewijzing en incidenteel het aanpassen van bestaande woningen. De volgende uitgangspunten worden bij extramuralisering gehanteerd:

- Nieuwe specifieke woonvoorzieningen worden waar mogelijk georiënteerd op de zorgsteunpunten.
- Wanneer aanpassing van een huurwoning¹³ gewenst is, wordt gekeken naar de mogelijkheid om er een levensloopbestendige woning¹⁴ van te maken.
- Indien dit niet het geval is wordt een andere passende woning gezocht. Daarbij wordt optimaal gebruik gemaakt van investeringen en wordt rekening gehouden met de sociale verbanden van de bewoner(s).
- Voor een efficiënte inzet van middelen worden voor senioren en licht gehandicapten aangepaste woningen in kaart gebracht en beschikbaar gehouden voor de doelgroep.

6.4.2 Zorgsteunpunten

In een woonservicegebied wordt gewerkt met zorgsteunpunten als de behoefte van de inwoners daarom vraagt. Dit zal zeker het geval zijn in wijken waar veel ouderen wonen. Bestaande accommodaties die voldoen aan het criterium van mogelijk multifunctioneel gebruik, zoals onze gemeentelijke wijkaccommodaties¹⁵ of zorginstellingen, worden gebruikt als zorgsteunpunt in de wijk. Dat betekent dat van hieruit de dienstverlening op maat georganiseerd wordt. Ook kunnen zorgsteunpunten een rol vervullen bij het uitvoeren van de informatie en adviesfunctie die de gemeente heeft in het kader van de WMO. De uitgangspunten voor zorgsteunpunten zijn:

- In principe blijven bestaande voorzieningen – zolang zij niet afgeschreven zijn – in stand, al dan niet aangepast.
- Het belangrijkste criterium voor het aanpassen van een bestaande voorziening is de eerder genoemde multifunctionaliteit.
- Wanneer er behoefte is aan het realiseren van een nieuwe zorg- of welzijnsvoorziening dan kiezen we daarvoor een locatie waar nog geen voorzieningen zijn, terwijl de behoefte van de bewoners wel bestaat.

6.4.3 'Wijkverpleegster'

Voor inwoners voor wie de toegang tot voorzieningen niet vanzelfsprekend is hebben wij extra aandacht. In een woonservicegebied worden zij ondersteund door een moderne variant van de 'wijkverpleegster'. Dit is een professional die regelmatig huisbezoeken aflegt, waardoor hij of zij maatwerk kan leveren. Hij/zij doet de indicatiestelling volgens een op te stellen protocol. Daarnaast

¹¹ Verzorgd wonen heeft betrekking op zelfstandige wooneenheden of woningen waar zorg op afroep mogelijk is door de aanwezigheid van infrastructuur voor wonen en zorg. Het kan variëren van wonen met zorgsteunpunten tot woonzorgcomplexen met zorg op afroep.

¹² Een nultredenwoning is een woning die zonder trappen van buiten af bereikbaar is en waarbij de zogenaamde 'primaire ruimtes' (de keuken, het sanitair, de woonkamer en minimaal één slaapkamer) zich op dezelfde woonlaag bevinden. Drempels in de woning zijn laag of ontbreken.

¹³ Woningaanpassingen kunnen ook betrekking hebben op koopwoningen. Wij echter geen invloed op de woningverdeling van koopwoningen, daarom worden deze hier niet meegenomen.

¹⁴ Gewone zelfstandige woning die geschikt is voor bewoning tot en met de 3e en 4e levensfase (boven 65 jaar, met gezondheidsproblemen) met minimale fysieke inspanningen en minimale kans op ongevallen. Nieuwe woningen voldoen aan de eisen van Woonkeur, bestaande woningen aan de eisen van opkopen.

¹⁵ Uit een onderzoek van Deloitte en Touche van december 2004 is gebleken dat de gemiddelde bezettingsgraad van onze wijkaccommodaties 17% bedraagt.

coördineert deze persoon de inzet van professionele krachten en vrijwilligers/mantelzorgers. Door te coördineren wordt voorkomen dat de cliënten steeds nieuwe mensen over de vloer krijgen. Mantelzorgers en vrijwilligers krijgen bovendien een vast aanspreekpunt voor vragen en knelpunten. In het kader van de invoering WMO dient dit concept verder uitgewerkt te worden. Onder meer is van belang vanuit welke organisatie een dergelijke professional werkt.

6.4.4 Vrijwilligerswerk en mantelzorg

De 'civil society' is gebaseerd op een grote betrokkenheid van burgers bij de samenleving. Dit uit zich onder meer in een bloeiend vrijwilligerswerk en actieve mantelzorgers. Vrijwilligers vragen in toenemende mate om vrijwilligerswerk dat aansluit bij hun persoonlijke wensen en talenten. Aandacht hebben voor zowel de persoonlijke doelen van de vrijwilliger als voor de belangen van de organisatie waar hij of zij voor werkt valt in de praktijk niet mee. Daarom zal er actie ondernomen moeten worden op de professionalisering van vrijwilligerswerk. Bovendien moet er aandacht zijn voor het enthousiasmeren van burgers voor vrijwilligerswerk.

De organisaties die werken met vrijwilligers moeten goed vrijwilligersbeleid ontwikkelen. Ook wij hebben stimulerend en ondersteunend vrijwilligersbeleid (zie bijlage I) dat gekoppeld kan worden aan arbeidsmarktbeleid in het kader van de Wet Werk en Bijstand. Deze nota heeft bovendien nog uitwerking waar het gaat om mantelzorg. Uitgangspunten voor het ondersteunen van activiteiten op het gebied van vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn:

- Burgers nemen alleen deel aan vrijwilligerswerk als het plaatsvindt in een aantrekkelijke leer- en werkomgeving.
- De kwaliteit van het handelen van de vrijwilligers moet gewaarborgd zijn.
- Vrijwilligers krijgen de ruimte om hun talenten maximaal te ontplooien.
- Vrijwilligers krijgen de ruimte om kwalificaties voor de arbeidsmarkt te verwerven.
- Activiteiten zijn ondersteunend aan mantelzorgers, waardoor deze de zorgtaken langer volhouden.